

Babeszjozy

Malaria

Amebozy

Królestwo : *Protista*

Podkrólestwo : *Protozoa*

Typ : *Apicomplexa*

Rodzina : *Babesiidae*

Rodzaj : *Babesia* (*B. canis* (*B. canis*, *B. gibsoni*, *B. divergens*, *B. major*, *B. bovis*, *B. bigemina*, *B. caballi*, *B. (Theileria) equi*, *B. microti*)

Rodzina : *Plasmodiidae*

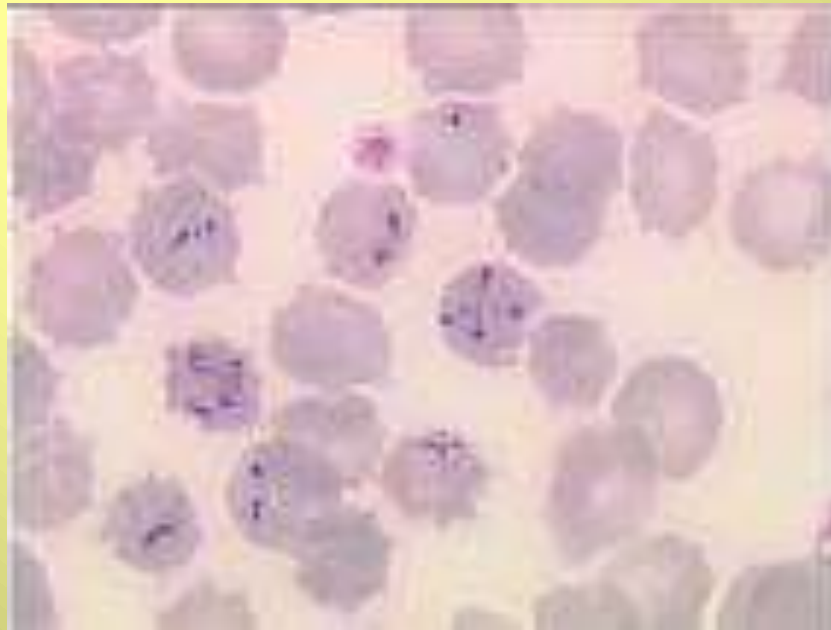
Rodzaj : *Plasmodium* (*P. malariae*, *P. ovale*, *P. vivax*, *P. falciparum*)

Typ : *Sarcomastigophora*

Rodzina : *Entamoebidae*

Rodzaj : *Entamoeba* (*Entamoeba histolytica*)

Babeszjozy

Babeszjoza psów

Królestwo : *Protista*

Podkrólestwo : *Protozoa*

Typ : *Apicomplexa*

Rodzina : *Babesiidae*

Babesia canis

Babesia canis canis

(Europa POLSKA)

Babesia canis rossi

Babesia canis vogeli

Babesia gibsoni (strefa
tropikalna i subtropikalna)

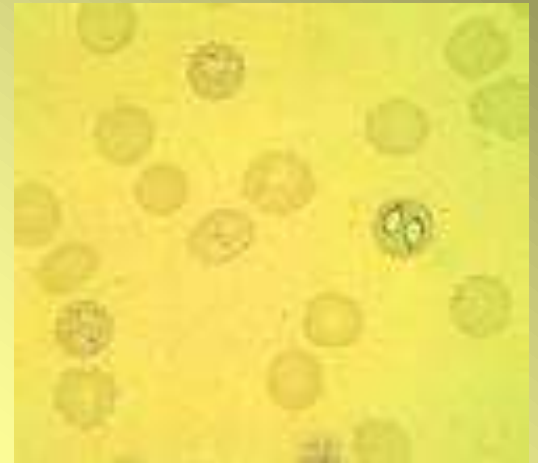

Babesia spp.

Żywiciel pośredni (pies, bydło, konie ...)

Głównie znajdowane w erytrocytach, rzadko w osoczu:

- formy gruszkowate od 1 do 4-5 μm , najczęściej połączone parami
- formy ameboidalne
- formy pierścieniowate
- rozmnażanie bezpłciowe – endodiogenia
- we krwi obecne gamonty – zasysane przez kleszcza

Babesia spp.

Żywiciel ostateczny kleszcz

gamonty (w krwinkach)	jelito
gamety	jelito
zygota	komórki jelita
ookineta	przechodzą przez ścianę jelita
ookinety wtórne	hemocyty, mięśnie gruczoły ślinowe, owocyty
sporozoity	ślina kleszcza
zarażenie żywiciela pośredniego	

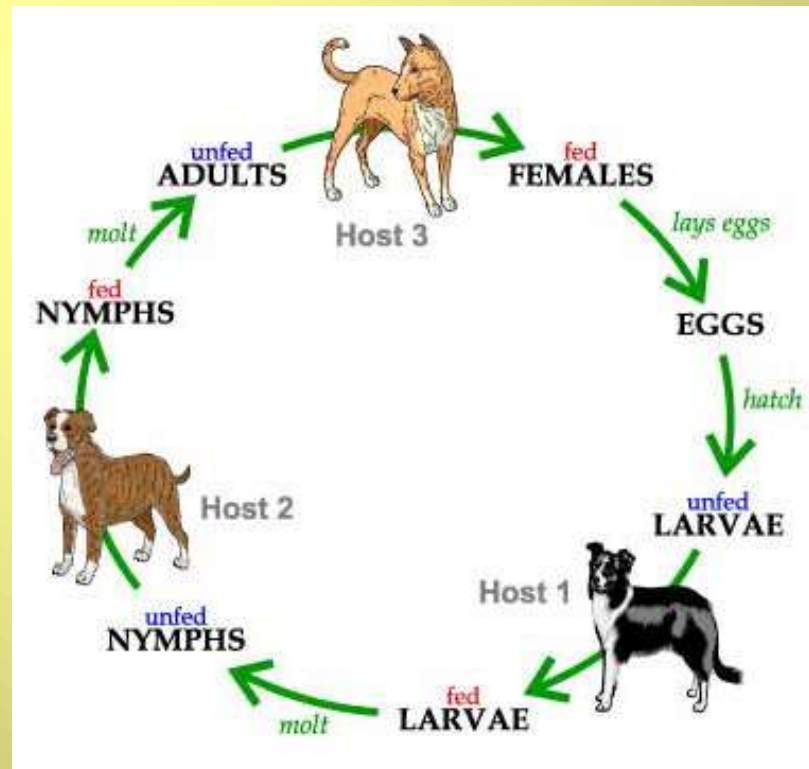

Babesia spp.

Żywiciel ostateczny kleszcz

transowarialne i
transstadialne
przenoszenie
Babesia spp.

Babesia spp.

Żywiciel ostateczny kleszcz

Pierwszoplanowi w Europie

Dermacentor reticulatus

Rhipicephalus sanguineus

Nie potwierdzona rola

Ixodes ricinus

Ixodes hexagonus

i zawlekane do Polski

Dermacentor marginatus

Hyalomma marginatum

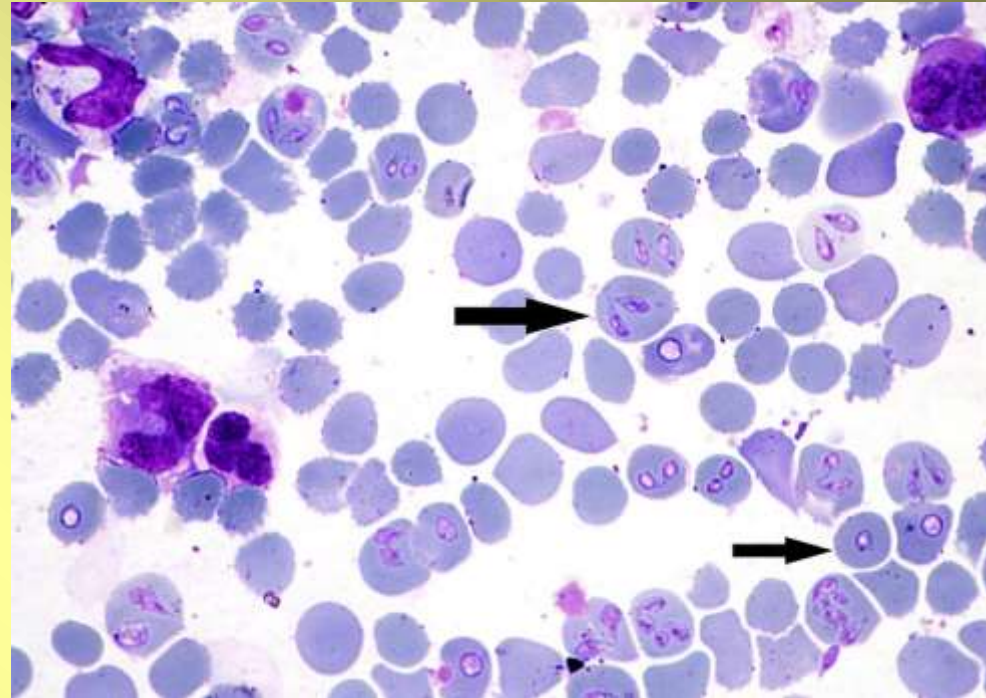
Patogeneza

Anemia

Niszczenie erytrocytów przez pierwotniaki

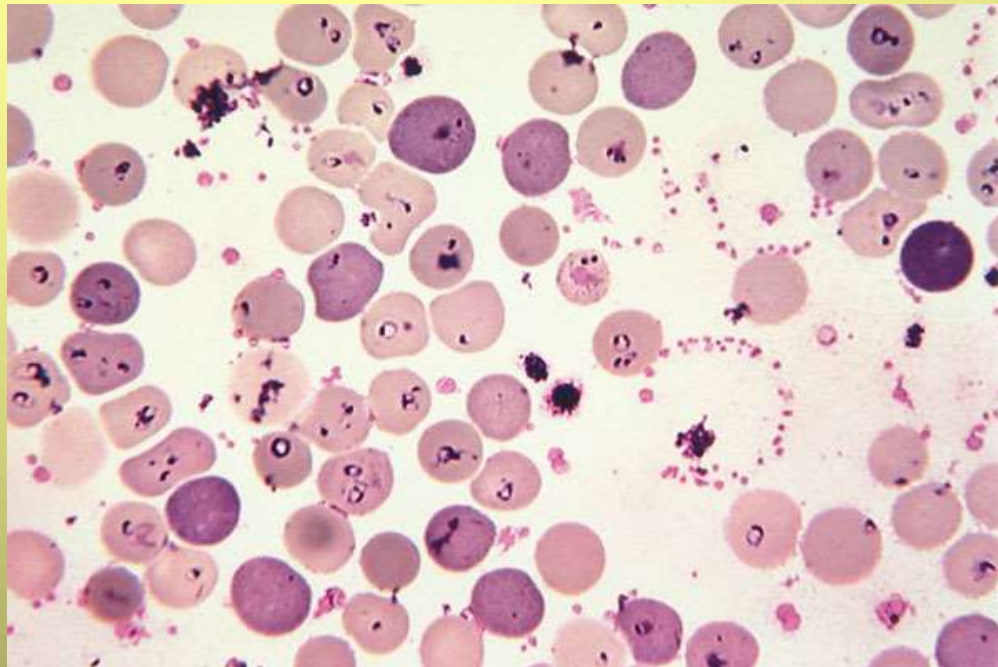
Pęknięcie erytrocytów po destabilizacji błony komórkowej przez czynniki uwalniane przez *Babesia* spp.

- Dezintegracja erytrocytów w następstwie tworzenia na powierzchni kompleksów antygen-przeciwciała

Patogeneza   **Gorączka**

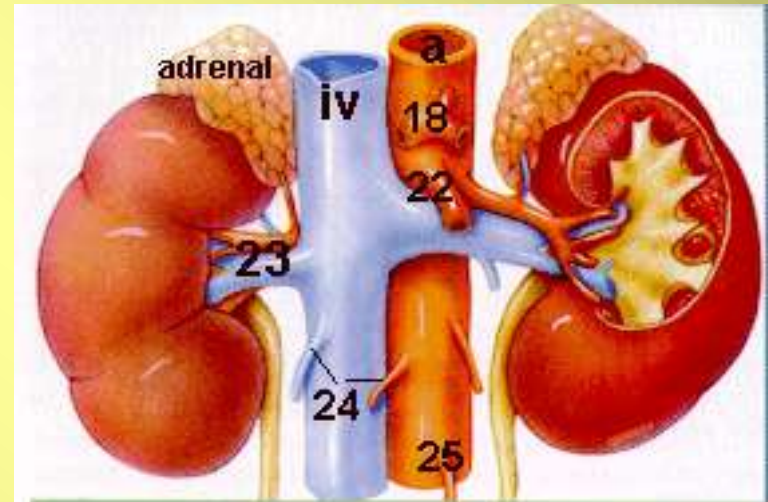
- **Jest związana z rozpadem erytrocytów**

Patogeneza

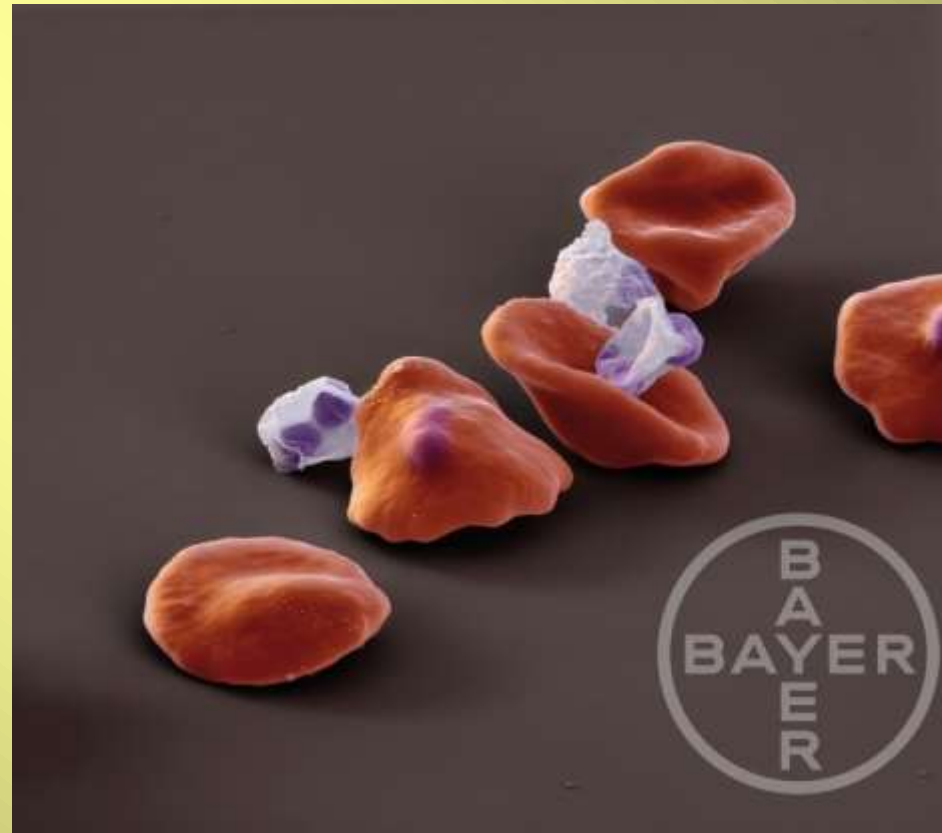
Aktywacja kinin

- Uwalniany przez *Babesia* spp. aktywator powoduje wzrost poziomu kinin co prowadzi do rozszerzenia naczyń i wzrostu przepuszczalności ich ścian

Patogeneza Hemoglobinuria

Uwalniana z erytrocytów hemoglobina jest usuwana przez nerki

Patogeneza **Bilirubinemia**

- Duże ilości hemoglobiny są przekształcane w bilirubinę, z której tylko część jest wiązana z białkami krwi i wydalana z żółcią. Nadmiar krążącej we krwi bilirubiny powoduje żółtaczkę.

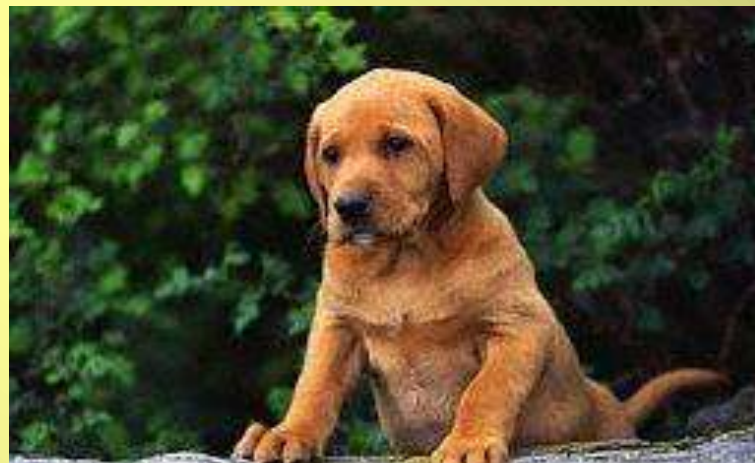

Przyczyny częstszego obecnie stwierdzania babeszjozy psów

- 1. większa mobilność ludzi oraz psów umożliwiająca kontakt zwierząt z żywicielami ostatecznymi Babesia spp. - kleszczami,**
- 2. gwałtowny wzrost liczebności populacji kleszczy,**
- 3. zwiększenie się liczby lekarzy specjalizujących się w leczeniu psów,**
- 4. większa wiedza lekarzy,**
- 5. stałe, w okresie wiosna - jesień, uwzględnianie przez lekarzy możliwości wystąpienia babeszjozy,**
- 6. większe możliwości diagnostyki laboratoryjnej.**

Babeszjoza psów **Okres inkubacji**

- od kilku dni (nawet 2) do 2-3 tygodni
- niekiedy kilka miesięcy !!!

Babeszjoza psów Objawy

wzrost ciepłoty ciała do 40-41°C,

apatia,

zaburzenia krążenia i
oddychania,

hemoglobinuria,

anemia,

żółtaczka,

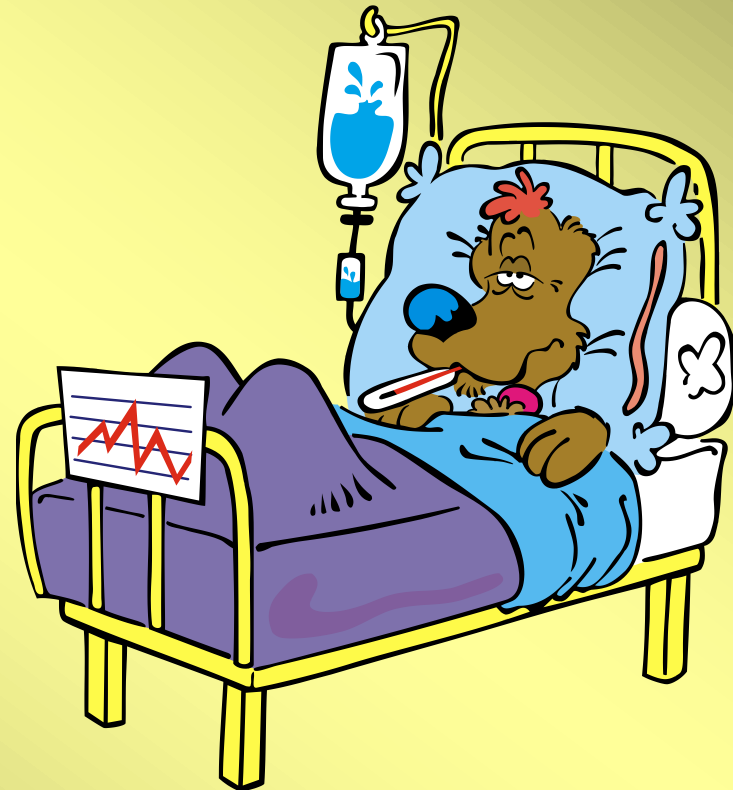
powiększenie wątroby,

biegunka,

białkomocz,

wymioty,

zaburzenia nerwowe

Babeszjoza psów Objawy

Stwierdza się także :
trombocytopenię i
leukopenię,
bronchopneumonię,
obrzęk płuc,
zapalenie jamy
ustnej, żołądka i
jelit, zapalenie
rogówki.

Babeszjoza psów Zejście choroby

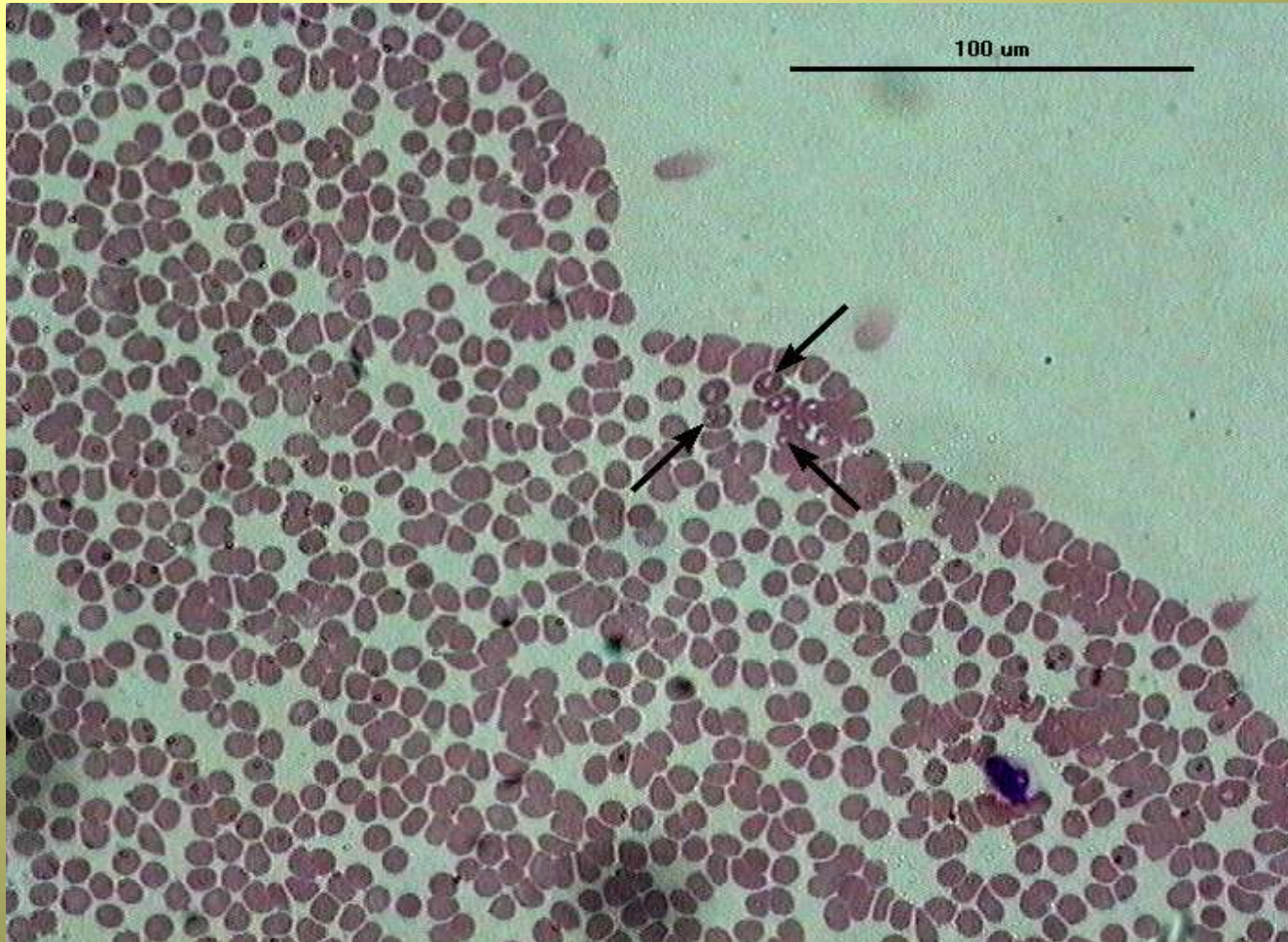
1. wyleczenie, z całkowitą eliminacją pierwotniaków;
2. zanik objawów klinicznych, w erytrocytach pozostają pierwotniaki powodując okresowe nawroty choroby /takie nawroty często niespodziewanie pojawiają się zimą/;
3. przejście w postać chroniczną co prowadzi do uszkodzenia różnych narządów, głównie nerek;
4. śmierć zwierzęcia.

Diagnostyka Babeszjoza psów

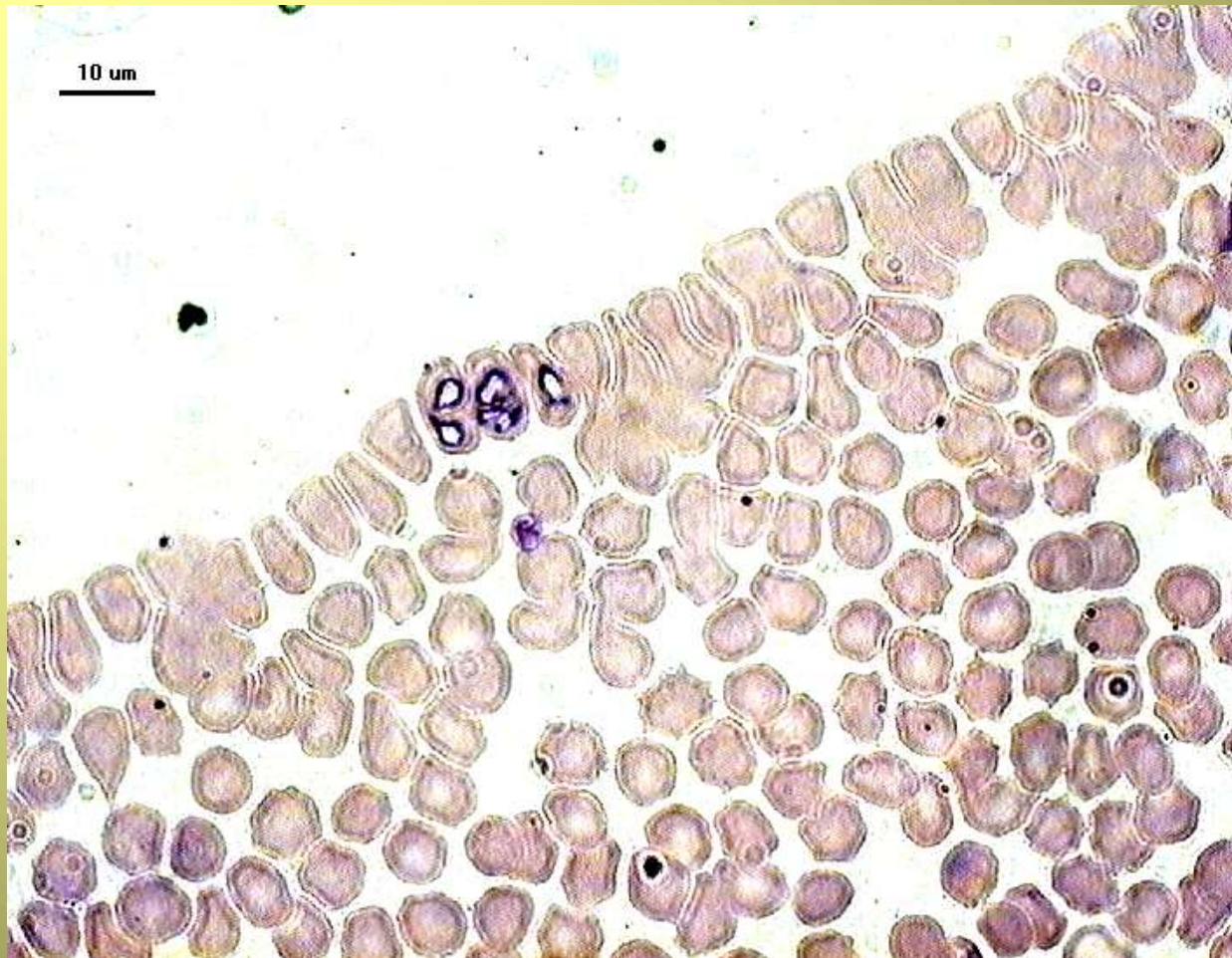
- **Wywiad**
- **Obraz kliniczny**
- **Badania**
  - parazytologiczne
  - hematologiczne
  - biochemiczne
  - immunologiczne
  - PCR

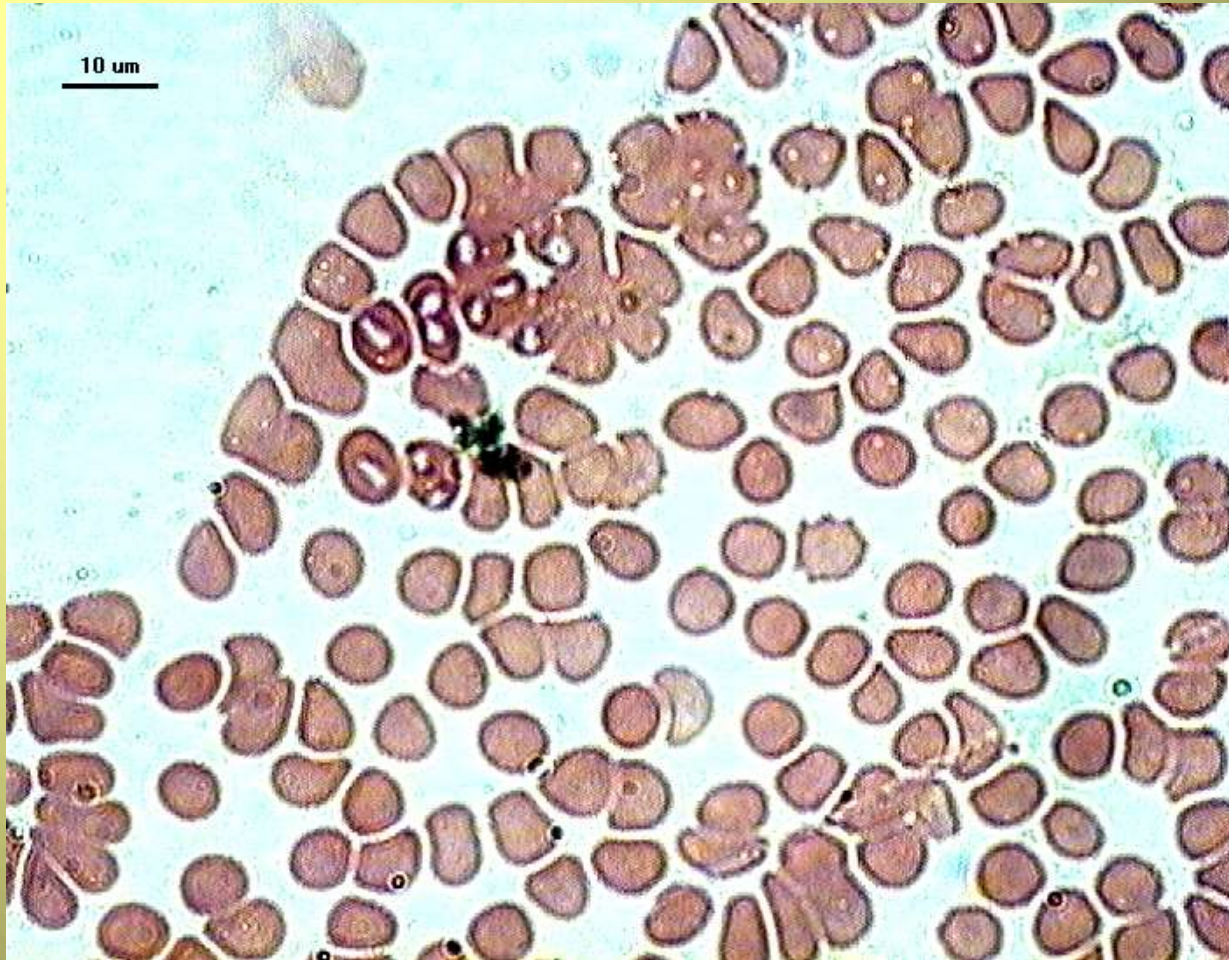
Babesia canis

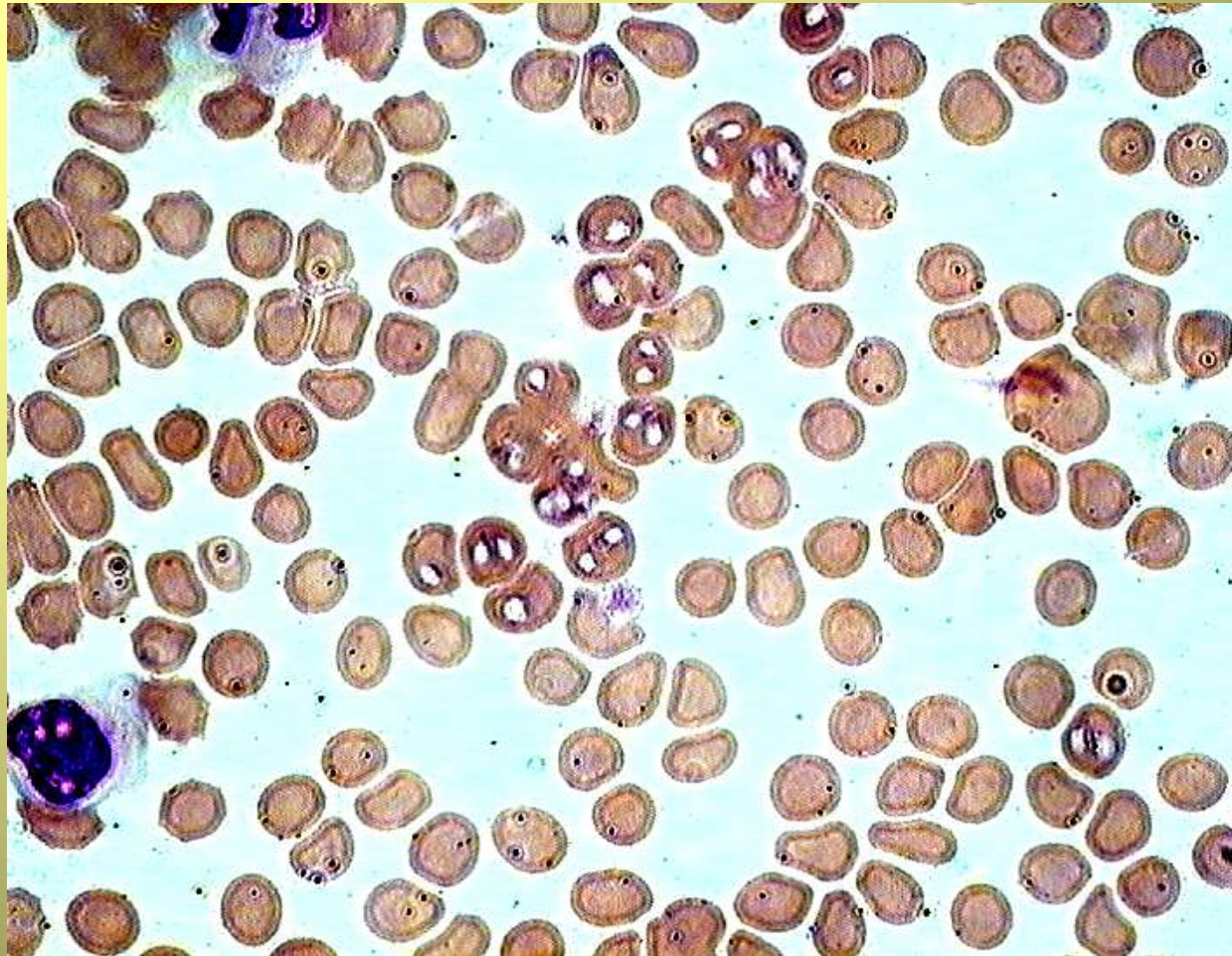
Babesia canis

Babesia canis

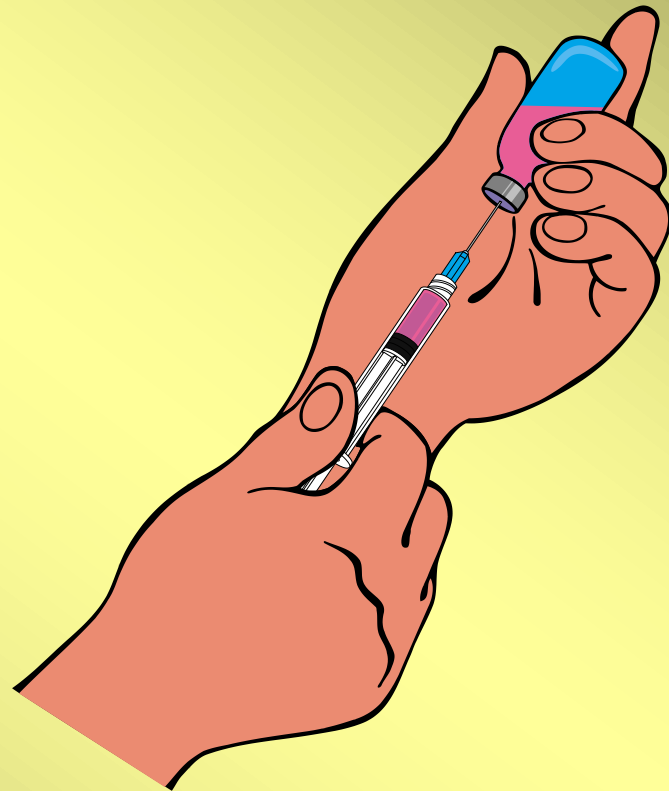

Babesia canis

Leczenie Babeszjoza psów

- **Przyczynowe**
- **Uzupełniająca**

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Chinuronium (Acaprin)**
0,025ml/5 kg mc podskórnice

objawy uboczne

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Imidokarb (Imizol)**

**3-6 mg/kg mc podskórnice lub
domięśniowo**

**możliwość zatruć po kolejnym
podaniu**

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Diminazen (Fetrybanil)**

1 ml preparatu/15 kg mc

głęboko domięśniowo

Zawarta w preparacie antypiryna działa przeciwgorączkowo i przeciwbólowo.

Diminazen stanowił substancję czynną preparatu Berenil przeznaczonego dla bydła

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Fenamidyna (Oxopirvedine)**
15 mg/kg mc podskórnice

**Zawarta w preparacie Oxopirvedine
oksomemazyna ogranicza występowanie objawów
ubocznych.**

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Klindamycyna (Antirobe)**
25 mg/kg mc dziennie per os
do wyleczenia

Leczenie przyczynowe Babeszjoza psów

- **Pentamidyna (Lomidine)**
1ml/10kg mc głęboko domięśniowo
można powtórzyć po 48 h

objawy uboczne

Leczenie uzupełniające Babeszjoza psów

- Płyny wieloelektrolitowe
- Transfuzje krwi
- Heparyna
- Dopamina
- Antybiotyki
- Preparaty kortykosterydowe ?

Zapobieganie

- **Chemioprofilaktyka**
imidokarb
- **Immunoprofilaktyka**
Pirodog
Nobivac PIRO
- **Eliminacja kleszczy**

PIRODOG

- *Babesia canis* inaktywowany antygen
- 1 wstrzyknięcie: od 5 miesiąca życia.
  - 2 wstrzyknięcie: 3 do 4 tygodni później.
- Nie zawsze zadawalająca skuteczność w Polsce

NOBIVAC PIRO

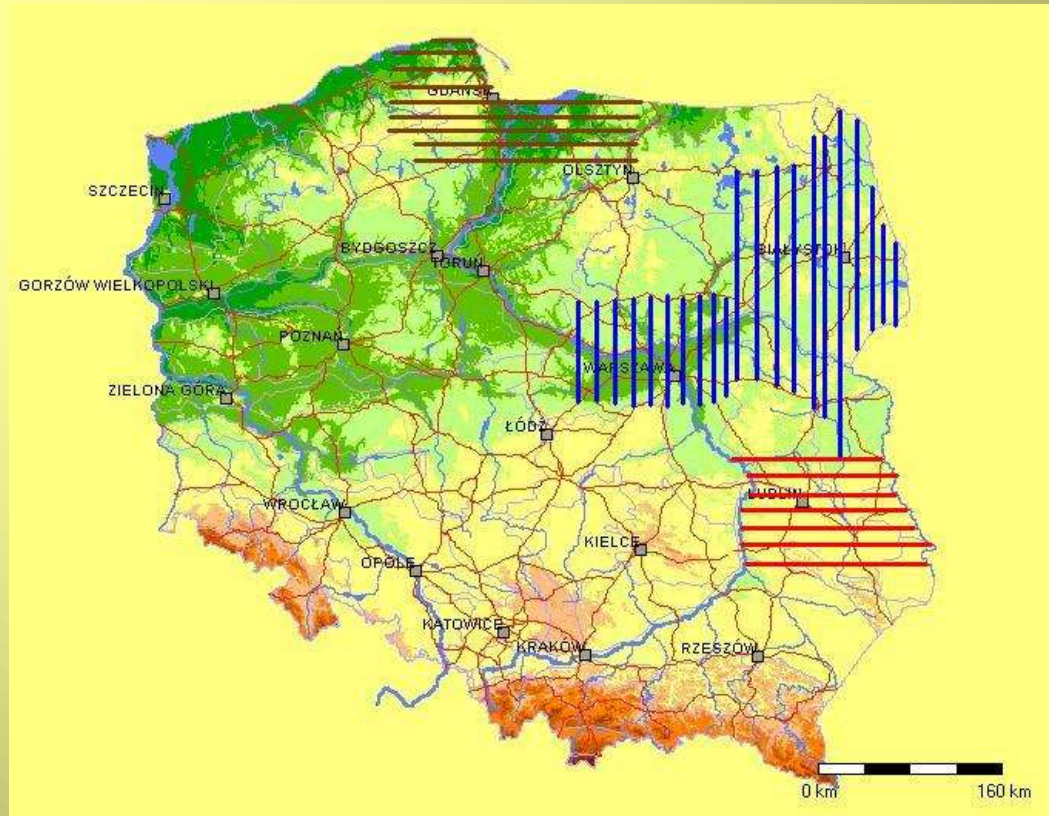
Zawiera antygeny *Babesia canis canis* *Babesia canis rossi*

- Do czynnego uodporniania psów w wieku powyżej 6 m-cy
- redukcji nasilenia objawów klinicznych
- Powstanie odporności - 3 tygodnie po szczepieniu
- Czas trwania odporności- 6 m-cy
- nie stosować u suk w czasie ciąży i laktacji.
- drugie od 3do 6 tygodnia
- Szczepić tylko zdrowe psy

Rozprzestrzenianie babeszjozy psów

- **Lata 60-70.**
- **Lata 80.**
- **Lata 90.**
- **Obecnie cały obszar kraju, szczególnie częsta na wschodzie i północy**

Babeszjozy bydła

Babesia bigemina

Babesia bovis

Babesia divergens

Babesia major

Babeszjozy bydła - wykład

- **W Polsce - europejska hemoglobinuria powodowana przez *B. divergens*.**
- **Objawy kliniczne silniej zaznaczone u zwierząt starszych.**
- **Obecnie stwierdzana lokalnie, ogniskowo.**

Babeszjozy koni - wykład

Babesia
(Theileria) equi
Babesia caballi

Babeszjozy koni

- **W Europie w krajach śródziemnomorskich.**
- **Bardziej patogenna *B. caballi***
- **Choroba przewlekła lub śmierć po kilku, kilkunastu dniach.**

Figurują na listach :

- chorób notyfikowanych Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt OIE w Paryżu (dawny Międzynarodowy Urząd do spraw Epizootii)

Babeszjozy ludzi

Babesia microti

Babesia bovis

Babesia divergens

(pasożyty typowe dla bydła

B. bovis *B. divergens* **lub**

gryzoni *B. microti*)!!!

BABESZJOZY Diagnostyka różnicowa

- u zwierząt :

Theileria

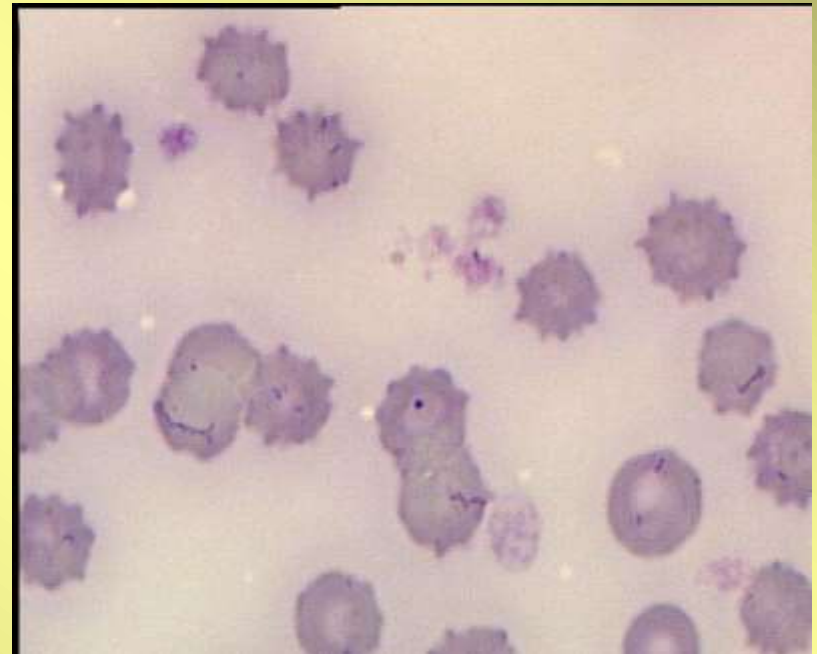
Anaplasma

Ehrlichia

Haemobartonella

- u ludzi :

Plasmodium

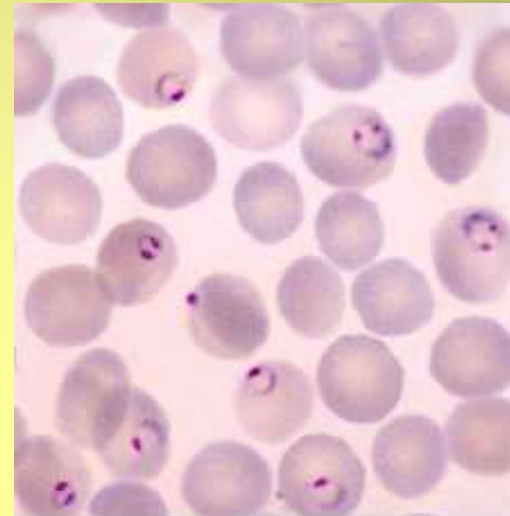

Malaria (zimmnica)

Malaria (zimnica)

- *Plasmodium vivax*
zarodek ruchliwy –
trzeciaczka (m. trzydniowa)
- *Plasmodium malariae*
zarodek pasmowy –
czwartaczka (m. czterodniowa)
- *Plasmodium falciparum* zarodek
sierpowy – m. podzwrotnikowa
(gorączka codzienna)
- *Plasmodium ovale*
zarodek owalny – m. zbliżona
do trzeciaczki

Parasitised red blood cells:
P. Falciparum trophozoites

Malaria (zimnica)

- *Plasmodium vivax*
strefa umiarkowana
- *Plasmodium malariae*
strefa umiarkowana i
tropikalna
- *Plasmodium
falciparum*
strefa tropikalna
- *Plasmodium ovale*
Afryka

Malaria (zimnica) na ŚWIECIE

- Na liście 10 najczęstszych chorób zakaźnych i pasożytniczych
- 300-500 mln zachorowań rocznie !!
- 3 mln przypadków śmiertelnych

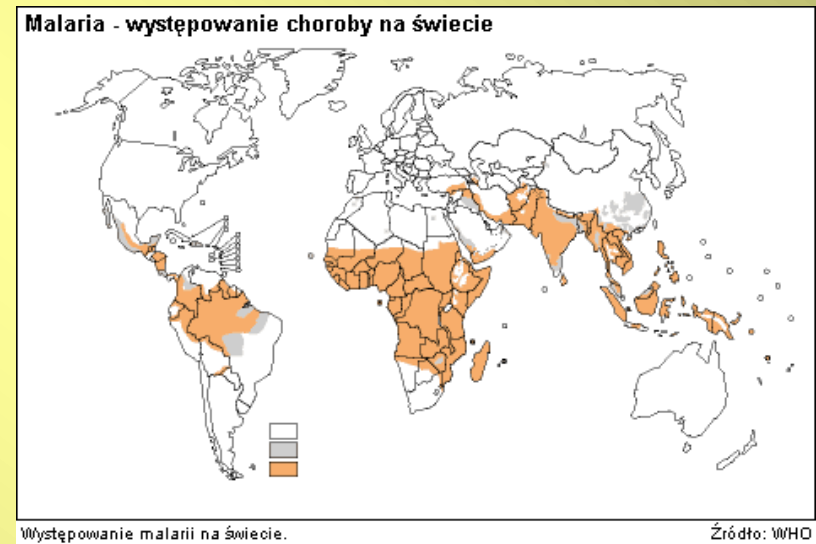

Malaria (zimnica) na ŚWIECIE

IMPORT :

z terenów
endemicznych

- 55% Afryka
- Azja 25,9%
- Ameryka Środkowa 11,9%

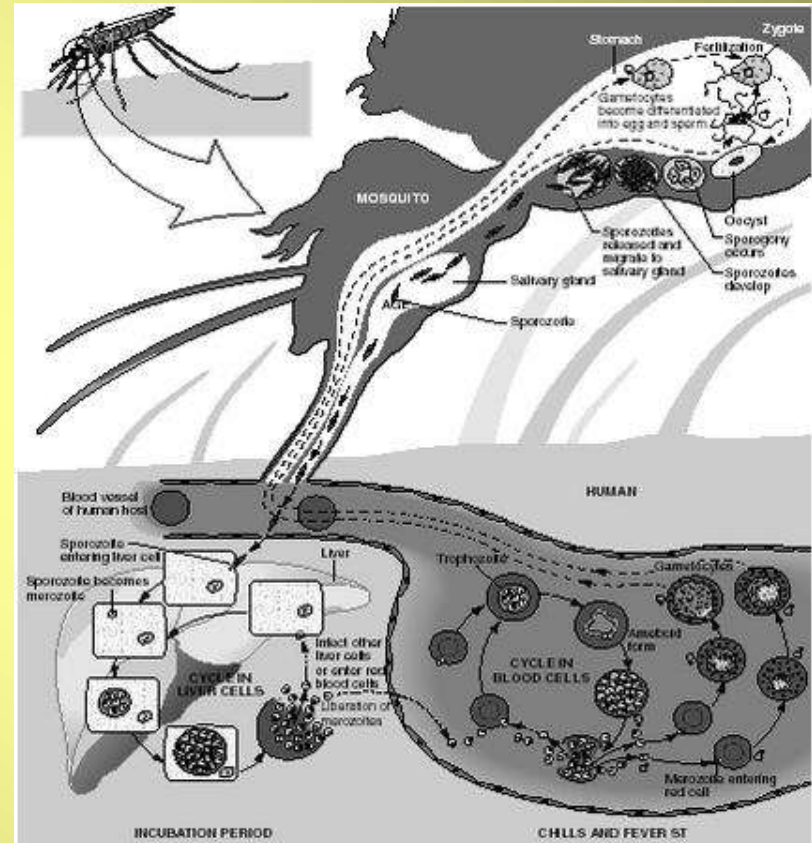
Malaria (zimnica) **w POLSCE**

- Po I wojnie światowej
– 50 00 przypadków
(trzeciaczka *P. vivax*)
- Po II wojnie
światowej – 13 000
przypadków
(trzeciaczka *P. vivax*)
- Obecnie przypadki
importowane

Malaria (zimnica)

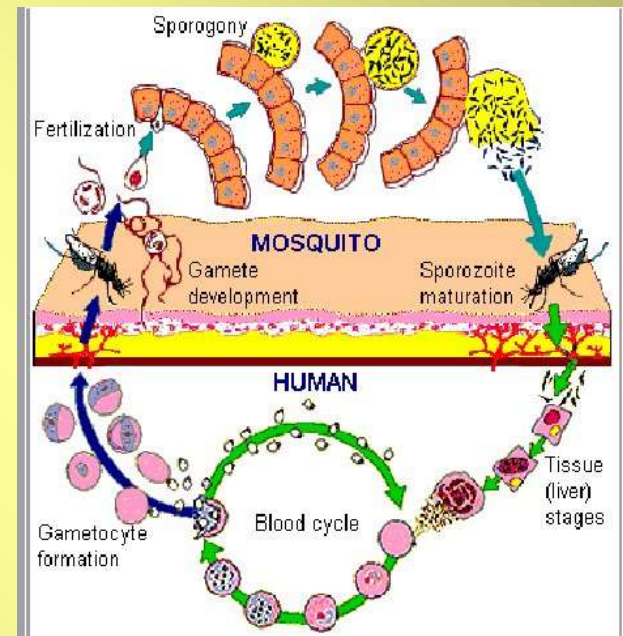
- **Żywiciel ostateczny**
KOMAR (*Anopheles spp.*)
- **Pobiera wraz z krwią gametocyty**
- **W jelicie z mikrogametocytów powstają mikrogamety a z makrogametocyta jedna nieruchoma makrogameta**

Malaria (zimnica)

- **Żywiciel ostateczny KOMAR**
(Anopheles spp.)
- Po połączeniu gamet powstaje ruchliwa zygota ookineta
- Pod nabłonkiem jelita powstaje oocysta a w niej sporozoity
- Po pęknięciu oocysty sporozoity dostają się do gruczołów ślinowych

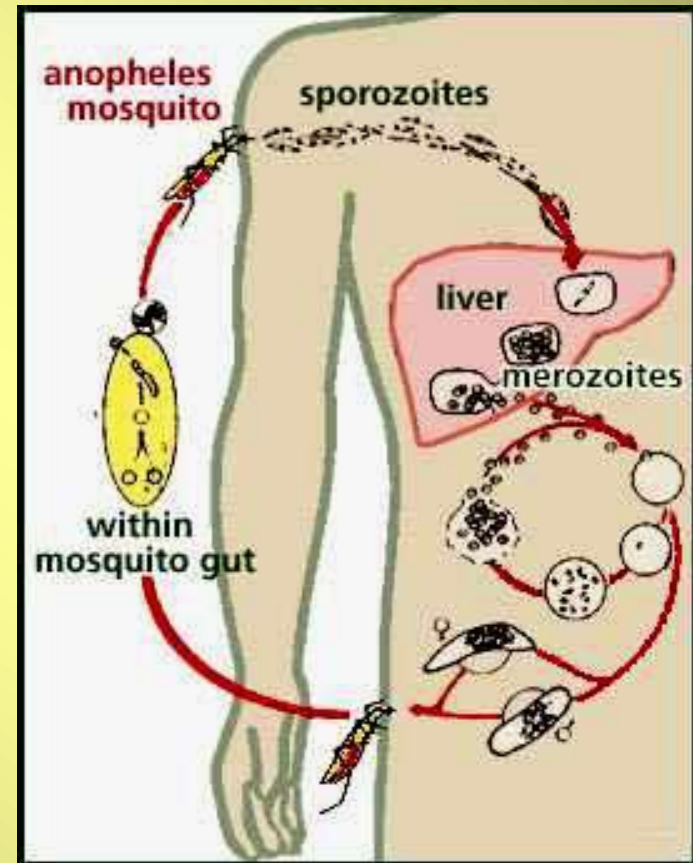
Malaria (zimnica)

- Żywiciel ostateczny
KOMAR (*Anopheles*
spp.)
- Rozwój trwa 8-35
dni
- Niezbędna
temperatura otoczenia
15,6-37,8° C

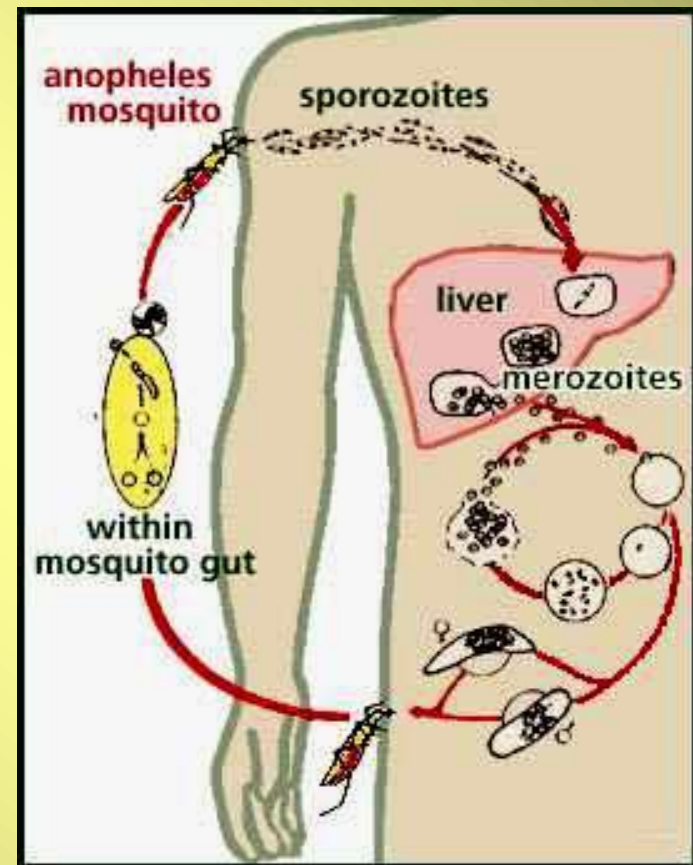
Malaria (zimnica)

- **Żywiciel pośredni**
CZŁOWIEK
- Sporozoity ze śliną komara dostają się do krwi
- **1.** W hepatocytach i makrofagach ma miejsce namnażanie zarodków schizogonia (faza pozakrwinkowa – egzoerytocytna)

Malaria (zimnica)

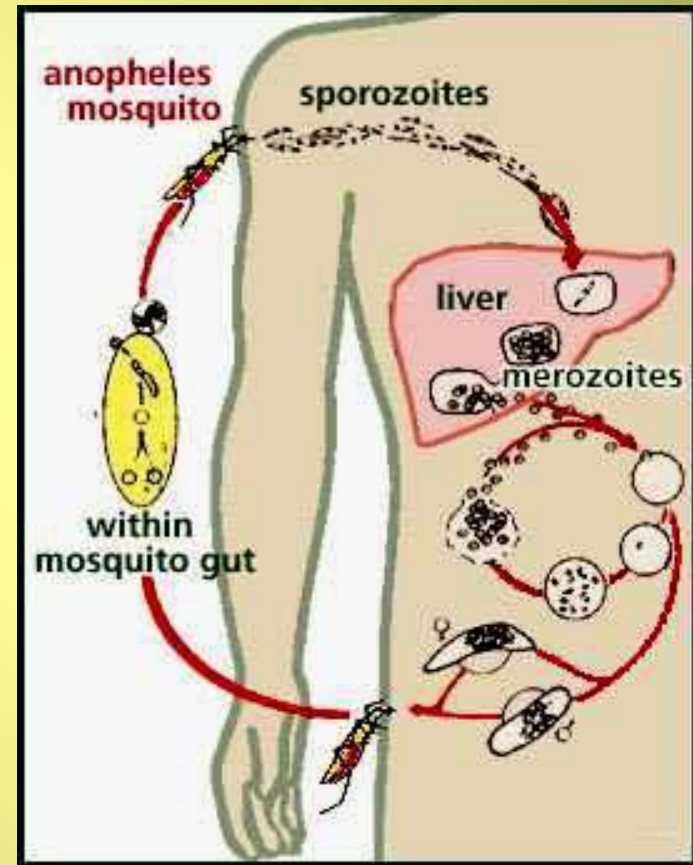
- **Żywiciel pośredni**
CZŁOWIEK
- **2. W erytrocytach**
powstają formy :
pierścienia   schizonty
merozoity   (faza
wewnątrzkrwinkowa –
endoerytrocytarna
Merozoity atakują kolejne
krwinki

Malaria (zimnica)

- Żywiciel pośredni
CZŁOWIEK
- **3.** W erytrocytach
powstają mikro- lub
makrogametocyty

Pobrane przez komara
przekształca się w jego
jelicie w gamety

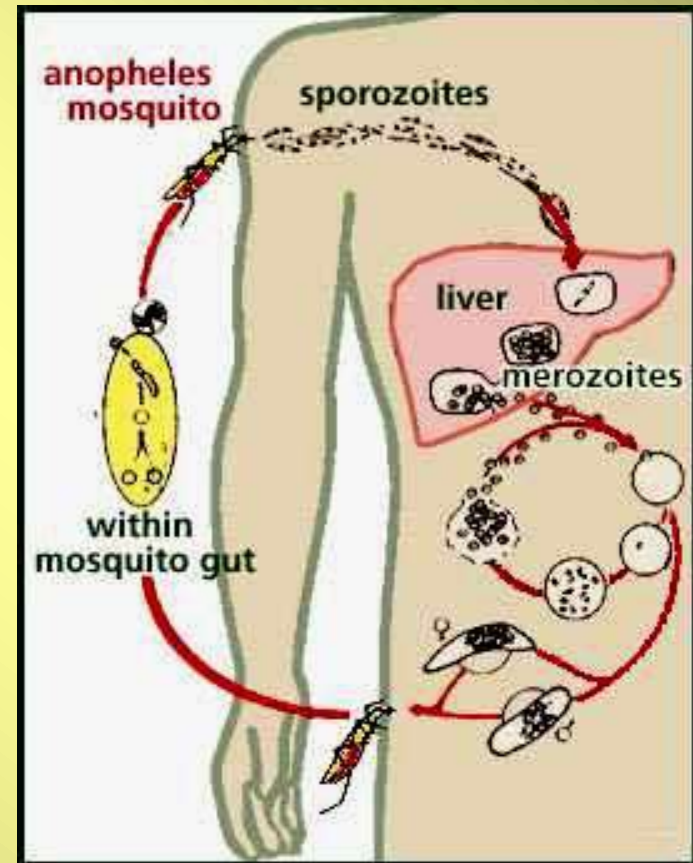

Malaria (zimnica)

- **Żywiciel pośredni
CZŁOWIEK**

Rozwój zależy od :

- gatunku zarodźca
- receptorów na erytrocytach
- W przypadku *P. vivax* i *P. ovale* w czasie rozwoju pozakrwinkowego powstają hypnozoity (stadia spoczynkowe) odpowiedzialne za nawroty choroby

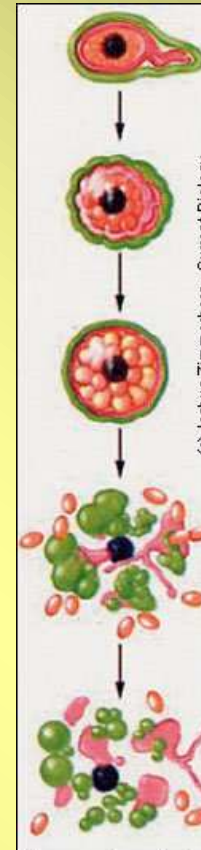
Malaria (zimnica) okres wylegania

- Okres inkubacji zależny od gatunku zarodźca
- *P. vivax* 10-15 dni
- *P. falciparum* 11-14 dni
- *P. malariae* 21-28 dni
- *P. ovale* 14-26 dni

Malaria (zimnica) PATOGENEZA

- Hemoliza erytrocytów
  1. W wyniku uwalniania merozoitów
  2. W wyniku działania autoprzeciwciał
- **Reakcje immunologiczne** (kompleksy antygen przeciwciało)
- **Cytoadherencja** (erytrocytów do komórek śródbłonna)
- **Odkładanie pigmentu** w tkankach (mózg, nerki, śledziona, wątroba)

(c) Joshua Zimmerman - Current Biology

Etapy rozpadu erytrocytu zakażonego zarodźcem malarii (opis w tekście).

Malaria (zimnica) **OBJAWY**

- Napady malaryczne (trwają kilkanaście minut):
- Uczucie zimna
- Dreszcze
- Poty

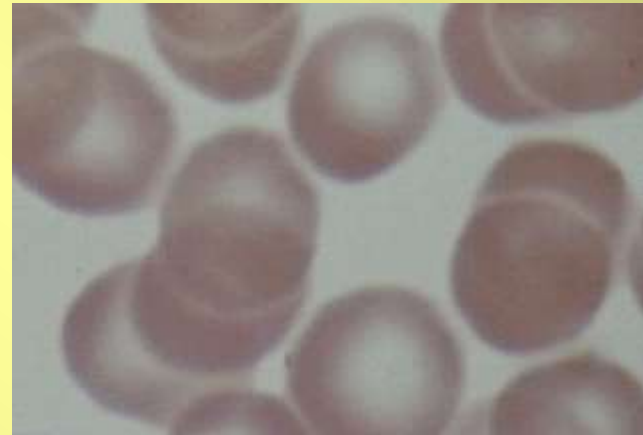
Malaria (zimnica) **OBJAWY**

- GORACZKA co
- 48 godzin
P. vivax, P. ovale
- 72 godziny
P. malariae
- **Wynika z niszczenia erytrocytów przez uwalnijące się merozoity**

Malaria (zimnica) **OBJAWY**

- Stwierdza się także :
- Anemię
- Uszkodzenia nerek
- Obrzęki płuc
- Splenomegalię
- Hipoglikemię
- Kwasicę

Malaria (zimmnica) **DIAGNOSTYKA**

Badanie krwi

- Rozmaz
poszukiwanie form
pierwotniaków
(podstawa diagnostyki !!!)
- Testy – **IFA**, ELISA,
RIA (uzupełnienie
diagnostyki)

Malaria (zimnica) **ZAPOBIEGANIE**

- Unikanie kontaktu z komarami
(odpowiednie ubranie, impregnacja odzieży, moskitiery)

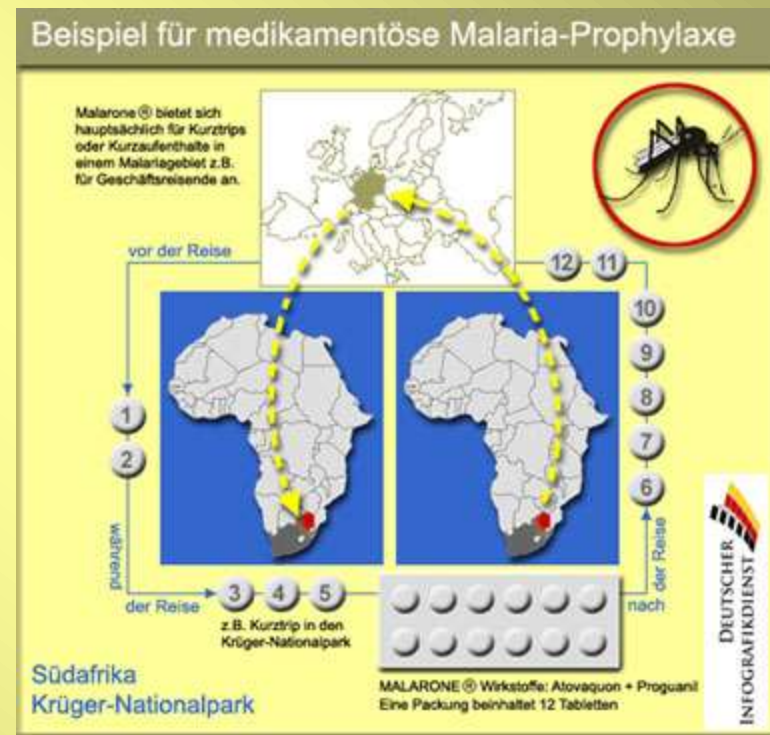

Malaria (zimmnica) **ZAPOBIEGANIE**

- Profilaktyczne przyjmowanie leków :

Meflochina

Doksycyklina

Malaria (zimnica) **ZAPOBIEGANIE**

- Ograniczenie występowania żywicieli ostatecznych - komarów

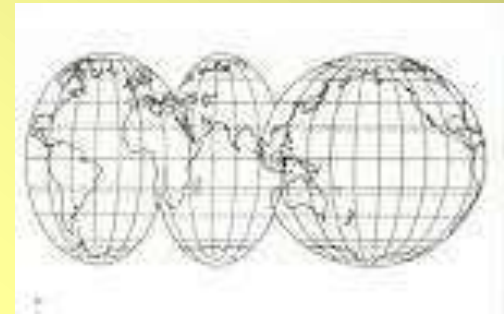
Ameboza (pełzakowica)

Ameboza (pełzakowica)

- Wg WHO ok. 1 %
ludzi jest zarażonych
E. histolytica
- Śmiertelność rocznie :
40 000 – 110 000

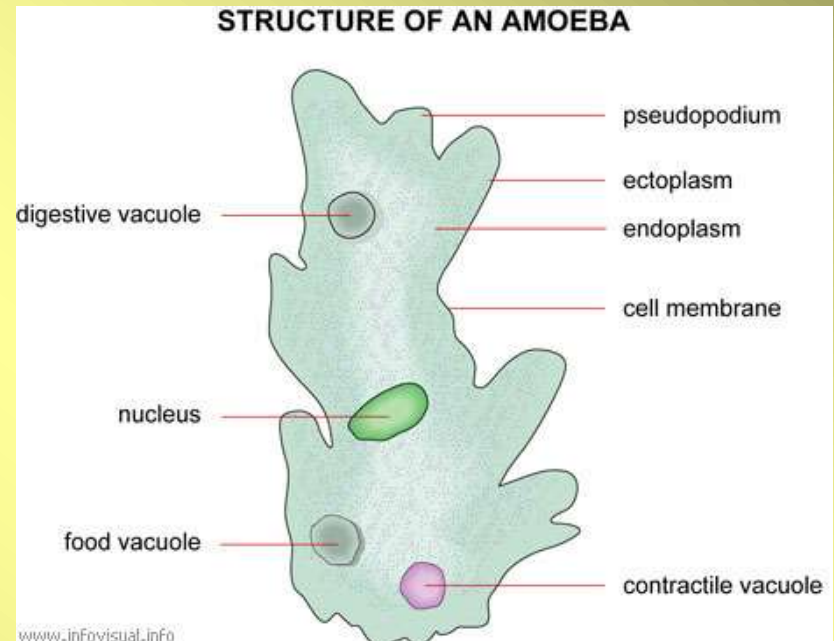
Ameboza (pełzakowica)

- Rozprzestrzenienie w krajach cieplejszych
- Formy inwazyjne (cysty) w pożywieniu, wodzie glebie
- Cysty przeżywają :
  - Gleba do 2 tygodni
  - Woda do 30 dni
  - Woda zimna do 3 miesięcy

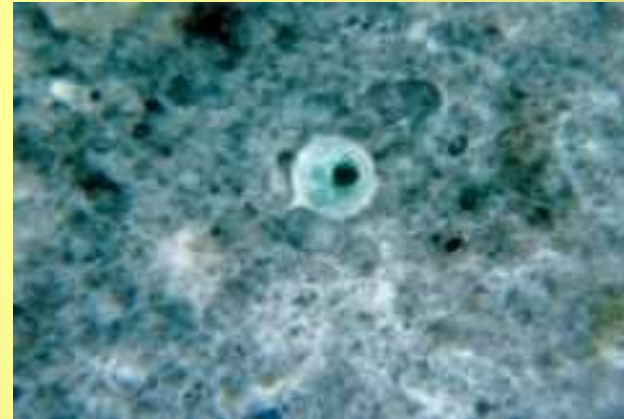
Ameboza (pełzakowica)

- Pełzaki
- Trofozoit
- kilkanaście -kilkadziesiąt μm wielkości
- zmienny kształt
- ektoplazma, endoplazma
- jądro, wodniczki
- porusza się dzięki nibynóżkom
- wrażliwy na warunki środowiska

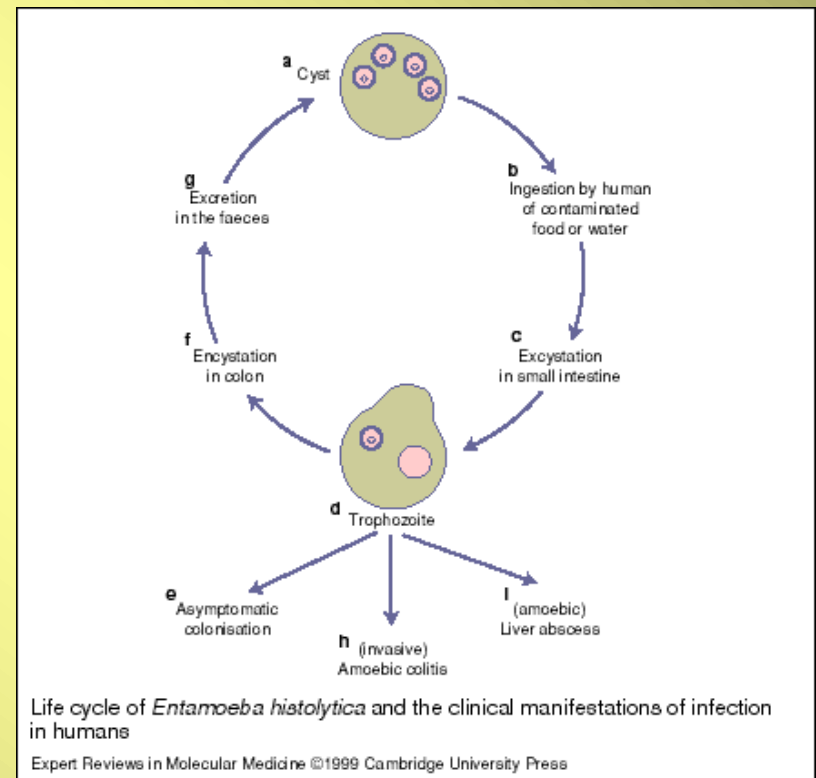
Ameboza (pełzakowica)

- Pełzaki
- Cysta
- Okrągła, owalna
- Jedno – kilka jąder
- Ciało chromatoidalne
- Wodniczka
- **Postać przetwalnikowa,
inwazyjna !!!**

Ameboza (pełzakowica) rozwój

- Ekscystacja w jelicie (uwalnianie z cysty)
- Namnażanie przez podział
- Encystacja w jelicie (tworzenie cyst)
- Przechodzenie do innych narządów (pełzaki chorobotwórcze)

Ameboza (pełzakowica)

PATOGENNA :

- *Entamoeba histolytica*
- Jelito grube

Uznawane za niepatogenne :

- *Entamoeba coli*
- *Entamoeba dispar*

Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

- Inkubacja 2-25 dni
- Często przebieg bezobjawowy
- Pierwotniaki namnażają się w jelicie, mogą z krwią dostawać do innych narządów

Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

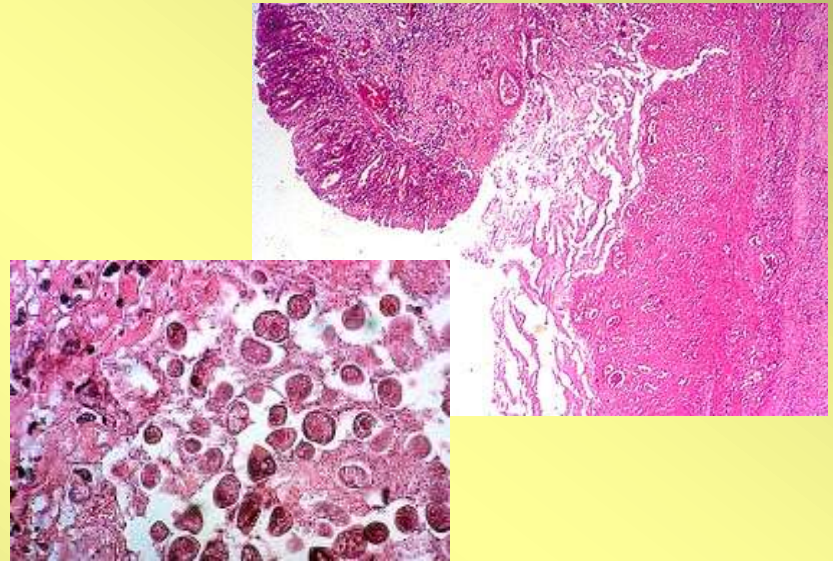
- **Ostra ameboza jelitowa**
- **Biegunki – kał z domieszką śluzu i krwi**
- **Bóle brzucha**
- **Wymioty**
- **Wychudzenie**
- **Śmierć**

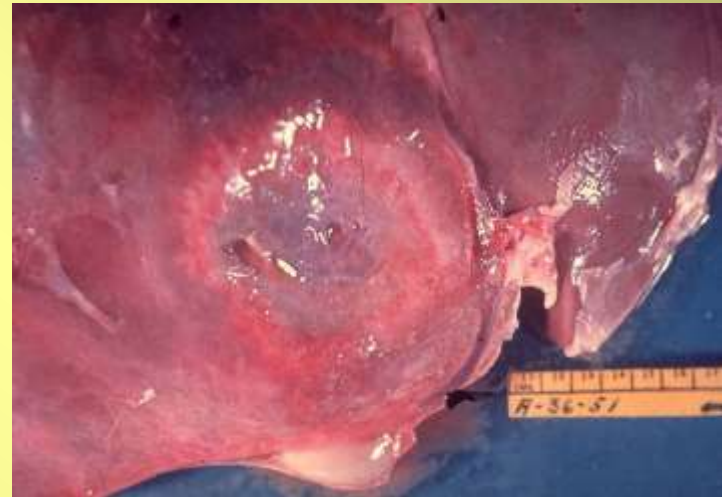
Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

- **Przewlekła ameboza jelitowa**
- Łagodne biegunki
- Zaparcia
- Utrzymywanie objawów przez kilka lat
- Wrzodziejące zapalenie jelita

Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

- **Pełzakowe zapalenie wątroby**
- **Pełzakowy ropień wątroby**
- Wynik przeniesienia
pełzaków do wątroby z
krwią

Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

- **Postać płucna**
ropnie zwykle w prawym płucu
- **Postać mózgowa**
(u 1-2% zarażonych !)
pojedyncze lub liczne ropnie - bóle głowy
wymioty, napady padaczkowe zmiany osobowości

Ameboza (pełzakowica) **OBJAWY**

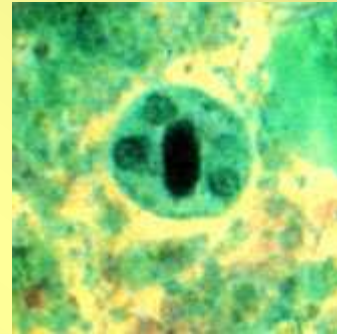
- Ropnie stwierdza się niekiedy w :
skórze
penisie
pochwie
macicy
nerkach
śledzionie

Ameboza (pełzakowica)

DIAGNOSTYKA

- Poszukiwanie cyst lub trofozoitów w kale lub tkankach
- Hodowle na podłożach
- USG, RTG, tomografia
- Testy : IHA, ELISA

Ameboza (pełzakowica) *E. histolytica*

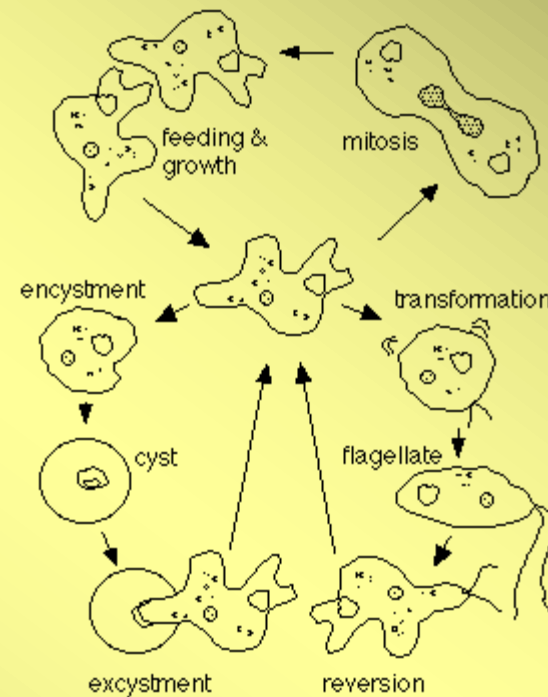
ZAPOBIEGANIE

- Przestrzeganie zasad higieny
- Mycie i obieranie owoców
- Picie wody przegotowanej lub butelkowanej

Ameboza (pełzakowica) wywoływana przez pełzaki fakultatywnie pasożytnicze

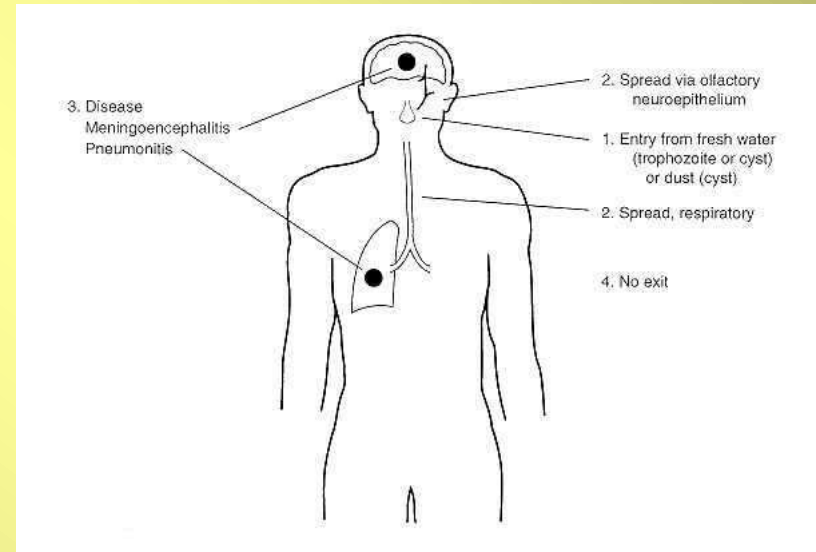
- *Naegleria fowleri* (rodzina *Vahlkampfiidae*) żyje w wodzie, glebie, powietrzu
- Postać pełzakowata (porusza się dzięki płatowatym wypustkom lobopodiom), wiciowa, cysta
- Zachorowania w Europie Azji oraz USA RPA Australii

Naegleria life cycle

Ameboza (pełzakowica) wywoływana przez pełzaki fakultatywnie pasożytnicze

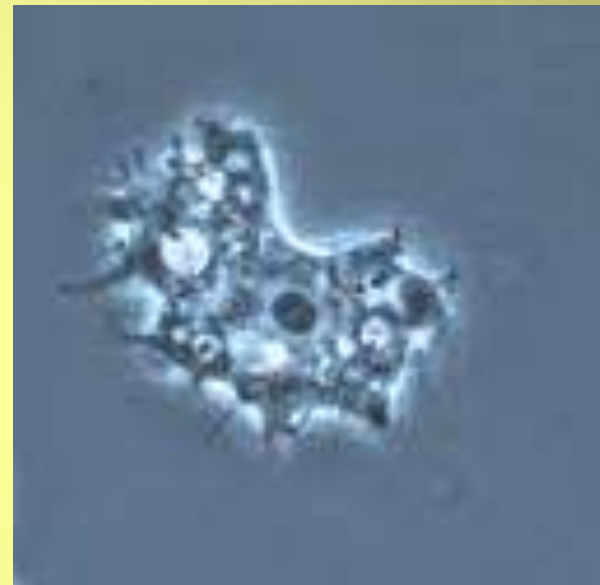
- *Naegleria fowleri*
- Często zachorowania u osób uprawiających sporty wodne
- 1. Objawy zbliżone do infekcji układu oddechowego
- 2. Zapalenie mózgu i opon mózgowych

Ameboza (pełzakowica) wywoływana przez pełzaki fakultatywnie pasożytnicze

- *Acanthamoeba spp.* (rodzina *Acanthamoebidae*)
- Trofozoity (porusza się dzięki kolcowatym wypustkom akantopodiom) i cysty
- Pospolite na całym świecie
- Częste w układzie oddechowym ludzi i zwierząt
- Powszechnie występują w wodzie i glebie
- Szczególnie groźne przy AIDS

Ameboza (pełzakowica) wywoływana przez pełzaki fakultatywnie pasożytnicze

- *Acanthamoeba spp.*
- W tkankach znajduje się trofozoity i cysty
- Zapalenie mózgu
śmiertelność 100%
- Zapalenie rogówki
- Zapalenie płuc
- Ziarniniaki w skórze

